

بخشش سرزمینی در دوران رضاشاه

۱۵ دی ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۴۰

رضاشاه پهلوی ارتفاعات آرات در غرب ایران را به ترکیه، قسمت‌هایی از شرق ایران را به افغانستان و منطقه سوق الجیشی اروند رود (شط العرب) را به عراق بخشید.

سرلشکر ارفع که در سفر رضاشاه به ترکیه عضو هیأت همراه وی بود، خاطراتی از این سفر در زمینه نوع نگرش رضاشاه نسبت به اختلافات مرزی ایران با همسایگان دارد که خواندنی است.

ارفع در خاطرات خود می‌گوید: «من عضو هیأت تحدید حدود و حل اختلافات بودم. در این هیئت کسانی چون محمدعلی فروغی و رشدی آراس شرکت داشتند. یک روز که من و یک سرهنگ ترک بر سر موضوعی مورد اختلاف با حرارت بسیار بحث می‌کردیم رشدی آراس گفت: «ما ترک‌ها به نظر اعلیحضرت شاهنشاه اطمینان و اعتقاد کامل داریم، سرهنگ ارفع پرونده‌ها و نقشه‌ها را به حضور ایشان برد هرچه فرمودند ما قبول داریم.»

من نقشه‌ها و کاغذها را جمع کردم و یک راست به کاخ سلطنتی رفتم و به اتاق داخل شدم و گفتم عرایضی دارم چند دقیقه بعد شاهنشاه وارد شدند در حالی که من نقشه‌ها را روی میز پهن کرده بودم. همین که نقشه‌ها را دیدند فرمودند: «موضوع چیست؟» من شروع کردم به توضیح دادن که فلان تپه چنین است فلان منطقه چنان است، آن‌جا سخت مورد نیاز ماست، و از این حرف‌ها... ولی پس از مدتی که با حرارت عرایضی کردم با کمال تعجب دیدم اعلیحضرت چیزی نمی‌فرمایند. وقتی سرم را بلند کردم دیدم شاه با حالت مخصوصی به من نگاه می‌کند گویی به حرف‌هایم چندان توجهی ندارد و تنها چشم به چشم من دوخته است تا ببیند من چه می‌گویم. من سکوت کردم. فرمودند: معلوم است منظور مرا نفهمیدی... بگو ببینم این تپه این‌جا از آن تپه که می‌گویی بلندتر نیست؟ عرض کردم: «بلی قربان»... فرمودند: «آن‌را چرا نمی‌خواهی؟ این یکی چطور؟» عرض کردم «بلی». فرمودند: «منظور این تپه و آن تپه نیست. منظور من این است که دو دستگی و جدایی که بین ایران و ترکیه از چندین صد سال وجود دارد و همیشه به زیان هر دو کشور و به سود دشمنان مشترک ما بوده است از میان برود. مهم نیست که این تپه از آن‌جا که باشد. آنچه مهم است این است که ما با هم دوست باشیم.»

من شرمند شدم و کاغذها و نقشه‌ها را جمع کردم و به وزارت خارجه که محل تشکیل هیئت بود برگشتم. همه منتظر من بودند تا وارد شدم پرسیدند اعلیحضرت چه فرمودند؟ گفتم: «فرمودند ما دوست هستیم این موضوعات در کار نیست. تقسیم کنید این

طرف تپه که رو به «قطور» است مال ما باشد و آن طرف مال ترک‌ها». این واقعاً درس بزرگی بود برای من و دریافتم که شاهنشاه ایران تا چه اندازه نظر بلند و با گذشت و خواهان دوستی و صلح و صفا هستند.»

به این ترتیب رضا شاه پهلوی ارتفاعات آارات را به ترکیه و قسمت‌هایی از شرق ایران را به افغانستان و شط العرب را به عراق بخشید. در خاطرات سرلشکر ارفع که عضو کمیسیون تحدید حدود مرزی بوده چگونگی این واگذاری را بیان می‌نماید... بنابراین پیمان سعدآباد از هر لحاظ به زیان ایران بوده است.

منبع: تاریخ بیست ساله ایران، حسین مکی، نشر ناشر، ۱۳۶۲، جلد ۶، ص ۱۵۳

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۹۱۸۳/رضاشاه-دوران-سرزمینی-بخشش>